

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Raadgever Europa en de gemeente

Nederlandse gemeenten zijn ook Europese gemeenten. Een groeiend deel van de wet- en regelgeving die gemeenten toepassen komt rechtstreeks uit Brussel. Het Dossier Luchtkwaliteit, de Richtlijn Diensten, de Habitat-richtlijn en de spelregels over Europees aanbesteden zijn hiervan slechts enkele voorbeelden. Het niet goed omgaan met Europese verplichtingen levert de gemeente veel problemen op en grote financiële risico's. Gemeenten doen er daarom verstandig aan Europaproof te worden. De gemeenteraad speelt daarbij een cruciale rol. De VNG helpt gemeenten Europaproof te worden. Daarnaast beantwoordt de VNG via het Kenniscentrum Europa Decentraal vragen van individuele gemeenten over Europese regels.

Taak van de gemeente

Bewustwording en expertise

De gemeente in Europa, Europa in de gemeente: de verdergaande Europese integratie leidt ertoe dat een groot deel van onze nationale wetgeving door de Europese Unie wordt bepaald. Europa is in feite een vierde bestuurslaag geworden waar iedere gemeente dagelijks mee te maken heeft. De belangrijkste Europese thema's vormen de Europese vrijheden, het Europese aanbestedingsregiem, de regels rond de (verboden) staatssteun en de Europese milieu- en waterregels.

Iedere gemeente zal in haar organisatie expertise moeten hebben om ervoor te zorgen dat al deze regels correct worden toegepast. Dat is niet eenvoudig, want de regels hebben met alle delen van de organisatie te maken. Daarom vergen ze allereerst bestuurlijke aandacht. Daarnaast is op alle niveaus van besluitvorming

aandacht nodig voor bewustwording van de Europese dimensie en aandacht voor de gevolgen van het zich niet of niet geheel houden aan de Brusselse regels.

Risico's

Gemeenten lopen grote risico's als zij de Europese regels niet behoorlijk naleven. Aanbestedingen kunnen worden teruggedraaid. Onterecht verleende subsidies die strijdig zijn met de staatssteunregelingen moeten worden teruggevorderd. Bouwprojecten kunnen worden stilgelegd als inbreuk op Europees recht wordt vastgesteld. Schadeclaims van benadeelde burgers of bedrijven zijn mogelijk. Bovendien zijn de regels voor de accountantscontrole op de gemeentelijke jaarrekening aangescherpt. De accountant moet zich uitspreken over de rechtmatigheid van de totstandkoming van baten en lasten. Europese regels maken onderdeel uit

van deze toets. Als de gemeente hieraan niet voldoet, kan dit leiden tot een niet-goedkeurende verklaring.

Rol van de gemeenteraad

Initiëren

‘Europaproof worden is een must voor ieder gemeente.’ Dit is de openingszin van een recente publicatie van de VNG en het Ministerie van BZK over Europaproof en gemeenten.

Bij alle belangrijke voorstellen moet de raad de vraag stellen of de besluiten zich ook met de Europese wet- en regelgeving verdragen. Daarvoor moet een gemeente binnen de organisatie over Europese expertise beschikken of moet extern een deskundig oordeel zijn gevraagd. Dit kan bijvoorbeeld bij het mede door de VNG opgerichte Kenniscentrum Europa Decentraal. Gemeenten kunnen ook in regionaal verband afspraken maken om gezamenlijk expertise op dit gebied aan te trekken en te benutten. Bewustwording van de Europese dimensie bij besluitvorming is een bestuurlijke taak die ook de raad toekomt.

Kaderstellen

Het proces van Europaproof worden is niet eenvoudig. Het vergt naast geld vooral de nodige tijd. Bij de provincies en bij de waterschappen zijn vergelijkbare trajecten in gang gezet. Daar leert de ervaring dat er veelal sprake is van meerjarenplannen om geleidelijk het proces in de organisatie op gang te brengen. Een meerjarige planning is ook voor het Europaproof worden van de gemeente een bruikbare techniek. Het meerjarenplan moet financieel worden ingevuld en termijnen bevatten waarbinnen resultaten behaald moeten zijn.

Controleren

De raad heeft de taak te controleren of in plannen en besluiten rekening is gehouden met de Europese regels. Dit doet de raad als onderdeel van de procesafspraken om tot een Europaproof gemeente te komen. De raad heeft deze taak uiteraard ook bij ‘losse’ beslissingen waarbij Europese regels in het spel kunnen zijn. In de publicatie van VNG/BZK staat beschreven hoe deze controlerende taak vorm kan krijgen.

Aanbod VNG

Algemene belangenbehartiging

Als onderdeel van haar takenpakket behartigt de VNG al een decennium de belangen van de Nederlandse gemeenten bij de Europese Unie. De VNG heeft daarvoor in Brussel een klein VNG-bureau. Vandaaruit wordt

in samenwerking met de andere zusterorganisaties van lokale overheden binnen de EU gelobbyd bij de Europese Commissie, de Europese Raad en het Europees Parlement. De VNG is lid van de Council of European Municipalities and Regions (CEMR). Dit is de Europese koepelorganisatie van lokale en regionale overheden, die inmiddels institutioneel gesprekspartner is van alle Europese besluitvormers in Brussel en Straatsburg.

Individuele vragen

Samen met het Ministerie van BZK, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de UvW (Unie van Waterschappen) heeft de VNG enkele jaren geleden het Kenniscentrum Europa Decentraal (KED) opgericht. Dit kenniscentrum regelt de informatievoorziening naar alle gemeenten en andere decentrale overheden rondom Europese wet- en regelgeving. Onderdeel van het takenpakket is het beantwoorden van vragen van individuele gemeenten over Europese regels. Daarnaast brengt het KED wekelijks een gratis digitale nieuwsbrief uit. De nieuwsbrief heet ‘De Europese Ster’ en beschrijft actuele ontwikkelingen in en vanuit Brussel.

Publicaties

In maart 2006 hebben alle gemeenten een publicatie over Gemeenten Europaproof ontvangen. Daarin is een algemene beschrijving opgenomen van de betekenis van Europese regels voor gemeenten en komen de belangrijkste Europese onderwerpen aan bod. Ook is een checklist per onderwerp opgenomen, waarmee de gemeente snel een algemeen oordeel krijgt over de eigen vorderingen op weg naar het Europaproof zijn. Ieder hoofdstuk van de publicatie wordt afgesloten met een uitgebreid overzicht van bronnen.

Informatiebronnen

- Actuele informatie over de VNG-aanpak van Europese dossiers is te vinden op www.vng.nl > Europese en internationale zaken.
- Het Kenniscentrum Europa Decentraal heeft een eigen website: www.europadecentraal.nl. Hier kunt u zich ook aanmelden voor de wekelijkse nieuwsbrief ‘De Europese Ster’.
- Recente VNG-publicaties over Europa en gemeenten zijn:
  - Handreiking Europaproof Gemeenten (VNG en BZK, 2006).
  - Grenze(n)loze Gemeenten, handreiking Internationale samenwerking (VNG en BZK, 2005).